

[Az információ alapvetőbb](#), mint az anyag és az energia

2018 JÚN. 29. | [DIVINITY](#), [FILOZÓFIA](#), [TUDOMÁNY](#) | [14 HOZZÁSZÓLÁS](#)

Az eredeti cikk jobban olvasható változata.

Korunk egyik nagy ellentmondása, hogy miközben a kultúra számos területén materialista előfeltevések dominálnak, a tudomány ezeket az előfeltevéseket már régen meghaladta. Nem csak arra gondolok, hogy például a kvantumelmélet atyjaként számon tartott Max **Planck** szerint egyáltalán nincs is anyag. (A sokat idézett mondatok: „Az anyag mint olyan nem létezik. Minden anyag csak mint erőhatás érték létezik és abban gyökerezik, ez eredményezi az atomi részecskék rezgését és tartja össze ezt a legkisebb atomi naprendszert. *E mögött az erő mögött egy tudatos és intelligens elme létezését kell feltételeznünk. Ez az elme minden anyag mátrixa.*”) Planck következtetéseire önmagáért is érdemes odafigyelni, de rajta kívül számos kortárs elméleti fizikus fogalmazza meg a meggyőződést, hogy a materialista világkép tudományosan is meghaladott, nem az anyag és az energia a világmindenség legalapvetőbb szintje, hanem a mögöttük meghúzódó **információ**.

A tudósok egy része persze ma is abból indul ki, hogy az információ csupán az anyag vagy az energia megnyilvánulása, vagyis a létezés hierarchiájában lejjebb van azokhoz képest. Ez a hipotézis azonban ma már tarthatatlannak tűnik. John A. **Wheeler** például, Einstein késői munkatársa, akitől elméleti fizikusként a „fekete lyuk” kifejezés is származik, 1999-es önéletrajzában három periódusként írja le saját intellektuális fejlődését.

Az első periódusban, amely karrierje kezdetétől az 1950-es évek elejéig tartott, annak a bűvöletében élt, hogy **minden részecske**.

Második periódusát – nagyjából 1952-től, amikor saját szavaival „beleszeretett” az

általános relativitás és gravitáció elméletébe –, gondolkodását az határozta meg, hogy a részecskék valójában az elektromos, mágneses és gravitációs mezők megnyilvánulásai, vagyis **minden mező**.

Amikor az életrajzát írta, Wheeler már olyan világot látott maga előtt, amelyben **minden információ**. „Minél jobban tanulmányoztam a kvantum misztériumát és azt a különös képességünket, hogy felfogjuk a világot, amelyben élünk, annál inkább láttam a **logika** és az **információ** szerepét a fizikai elmélet alapjaiként.” (Geons, Black Holes, and Quantum Foam: A Life in Physics, 1999, 63-64.o.)

Wheeler 2008-ban halt meg, de még tanúja lehetett annak a trendnek, amelyben valóban az információ került a tudományos kutatások fókuszába. Hans Christian von Baeyer *Information: The New Language of Science* (Harvard University Press, 2004) c. könyvében azt írja, hogy az információ nagy valószínűséggel átveszi az anyag helyét, mint a világ elsőszámú valamije, amiből a valóság áll, és új keretként szolgál a 21. századi tudomány számára a valóság leírásához és predikciójához. A matematikus Keith Devlin már a nyolcvanas években flörtölt a gondolattal, hogy az információ az entrópia ellentétéként az anyagtól és az energiától különböző, noha azokká átalakítható entitás, és ez a felismerés forradalmasítja majd a tudományt. Az elmúlt években többször jártam Cambridge-ben, ahol a Cambridge-i Egyetem könyvesboltjának ablakába elhelyezett kiadványok egyértelműen **tükrözik** ezt az új tudományos érdeklődést az információ iránt. Paradox módon ez továbbra is a materialista előfeltevések dominanciája mellett bontakozik ki, noha éppen azokat kérdőjelezi meg.

A Templeton Foundation kutatási ösztöndíjával írta meg William Dembski az utóbbi évek egyik legizgalmasabb tudományfilozófiai művét, a *Being As Communion: A Metaphysics of Information* (Ashgate, 2014) c. kötetet. Az információ metafizikai szerepéről szóló könyvben Dembski összegyűjt néhány friss tanulmánykötetet, amely az információ szerepével kapcsolatban hasonló következtetésekre jut. Ezek a következők: Charles Seife: *Decoding the Universe: How the New Science of Information is Explaining Everything in the Cosmos, from Our Brains to Black Holes* (New York: Penguin, 2006); Seth Lloyd: *Programming the Universe: A Quantum Computer Scientist Takes on the Cosmos* (New York: Vintage, 2007); Vlatko Vedral: *Decoding Reality: The Universe as Quantum Information* (New York: Oxford University Press, 2010); Paul Davies és Niels Henrik Gregersen (eds.): *Information and the Nature of Reality: From Physics to Metaphysics* (New York: Cambridge University Press, 2010); James Gleick: *The Information: A History, a Theory, a Flood* (New York: Vintage, 2011). Dembski szerint az egyik legkomolyabb tudományos igényű tanulmány, amely az információ elsőbbségét bizonyítja az anyaggal szemben, Roy Frie-

den: *Physics from Fisher Information* (Cambridge: Cambridge University Press, 1998) c. könyve, amely a fizikát egyenesen információelméleti fogalmakkal írja le.

Ha az anyag és az energia mögött információ áll, és valóban az információ a világmindenség alapja, akkor könnyen belátható, hogy a világmindenség működését nem lehet kizárólag anyagi okokkal magyarázni. De felvetődik a kérdés, hogy **honnan van az információ?** Vajon jogos-e azt feltételezni, hogy az információ egyben kommunikáció is, és hogy **az információ mögött intelligens Elme áll**, ahogy Planck tanította? Hívó emberként erre mindenképpen igennel válaszolnék. Izgalmas egybeesés, hogy a Biblia szerint a világ Isten Szava által állt elő. A világ alapja isteni kommunikáció. Információ. „Kezdetben volt a Szó... Minden általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami létrejött.” (Jn 1,1) „Akkor ezt mondta Isten: **Legyen világosság!**” (1Móz 1,3) „Hit által értjük meg, hogy a világokat Isten szava alkotta, úgyhogy a nem láthatókból állt elő a látható.” (Zsid 11,3)

14 hozzászólás

1.

[Vértes László](#) 2018. június 29. péntek - 08:04

„A matematikus Keith Devlin már a nyolcvanas években flörtölt a gondolattal, hogy az információ az entrópia ellentétéként az anyagtól és az energiától különböző, noha azokká átalakítható entitás, és ez a felismerés forradalmasítja majd a tudományt.”

– Szerintem arról van itt szó, hogy az informatika fogalmaival kezdjük magyarázni a fizikát, ami jó ötlet. A pszichológiát is sokkal érthetőbbé teszi, ha az embert bioszámítógépként modellezzük. Ez sokaknak nem tetszik, de az ember materiális része meglehetősen kiszámítható biocomputer, tele pavlovi reflexekkel. Ami a materiális részen túlmutató emberi minőség, amire büszkék vagyunk, az meg nem magyarázható a materialista kereten belül.

Az információ előfeltételezi a tárgyi valóság és az azt értelmező elme létét. Az információ leképezhető elektronikai jelekre, ahogy a hangok leképezhetők írott betűkre.

Jó lenne ezáltal közelebb jutni a Teremtés rejtélyének megértéséhez, de az informati-

kai modellezés inkább a már adott valóság több irányú megértését segíti, mint a Valóság előtti állapot feltárását. Azt mi nem tudjuk önerőből feltárni, csak munkafeltévésekkel élhetünk, amelyek nem igazolódnak, nem is cáfolódnak a földi életben.

Informatikai pl.: egy (a gondolatkísérlet erejéig élőnek feltételezett) laptop nem tudja önerőből feltárni, hogy ki tervezte és gyártotta, és milyen céllal, vagy hogy volt-e Tervező / Gyártó / Cél. Ha erre kíváncsi, kénytelen a saját laptopi valóságán kívüli kinyilatkoztatásokra támaszkodni, és még azok végső igazságában sem lehet biztos, legfeljebb a laptopi élete szempontjából vett következményeket / hasznosságot tudja mérlegelni.

2.

Gergely Erzsébet 2018. június 29. péntek - 08:39

„..... honnan van az információ?”

Számomra az egyik legérdekfeszítőbb téma, melyről ebben a megközelítésben ezen a blogon olvastam először. Isten valóságát egyre mélyebben megismerő emberként lenyűgöz, az elme számára csak felsejlő végtelen hatalma, mely szavának teremtő erejében van.

Öröm felidézni néhány élethelyzetet, ahol ez az erő működött, vagy működik. Például az Úr Krisztus fogantatásakor (Lukács 1:35), vagy munkássága során (Márk 5:30), az evangéliumban (1 Thess. 1:5), de ez a kohéziós ereje Isten országának is (1 Kor. 4:20). Továbbá ez által ismerhető meg, hogy valaki polgára e ennek az országnak (1 Kor. 4:19), és lehetne sorolni.

3.

Lacibá 2018. június 29. péntek - 22:46

„... az információ egyben kommunikáció is, és hogy az információ mögött intelligens Elme áll, ahogy Planck tanította? Hívő emberként erre mindenképpen igennel válnék. Izgalmas egybeesés, hogy a Biblia szerint a világ Isten Szava által állt elő. A

világ alapja isteni kommunikáció. Információ. „Kezdetben volt a Szó... Minden általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami létrejött.” (Jn 1,1)”

Az információ mindaddig csak adat, amíg nincs, ki azt felhasználja. Ha van, akkor már információ, és kommunikáció is az adatközlővel.

4. Szabados Ádám 2018. június 30. szombat - 07:48

Isten a saját dicsőségét kommunikálja a teremtés által, amelyet az ember dolga észrevenni, és áldani Őt ezért.

„Az egek hirdetik Isten dicsőségét, kezének munkájáról beszél a menny.” (Zsolt 19,2)

„Az egek hirdetik igazságát, minden nép látja dicsőségét.” (Zsolt 97,6)

„Láthatatlan valóját, azaz örök hatalmát és istenségét meglátja alkotásain az értelem a világ teremtésétől fogva.” (Róm 1,20)

5. Gergely Erzsébet 2018. június 30. szombat - 10:40

Alapjaiban változtatta meg a mindenségről alkotott szemlélődésem az alábbi, Ádám által idézett igevers:

„Az egek hirdetik Isten dicsőségét, kezének munkájáról beszél a menny.”
(Zsolt 19,2)”

Ugyanennek a Zsoltárnak 4. verséből azt is megtudtam, ez a beszéd számomra felfogható, hallható:

„Nem olyan szó, sem olyan beszéd, a melynek hangja nem hallható.”
„There is no speech nor language, where their voice is not heard.”

Ugyanakkor évek teltek el, és bár volt szemem és fülem, mindazt ami körülvett, nem Isten dicsőségét hirdették számomra. Pedig van információm arról, Isten hatalma alkotásainak értelmes vizsgálata révén meglátható (Róma 1:20). Én nem ezek közé tartoztam. Az ezek érzékeléséhez szükséges szerveket újjászületésemkor kaptam meg. Azóta a teremtettség és a menny Isten dicsőségéről beszél, aminek valóságát látom, hangjait hallom, nem csak a testi fülemmel, szememmel.

6.

Szabados Ádám 2018. június 30. szombat - 10:50

Assisi Szent Ferencsel is valami ilyesmi történt megtérésekor. Megnyílt a füle a természet hangjára.

7.

Rav Tverya Sylvester 2018. december 26. szerda - 09:29

Sziasztok,

Ádám kérte korábban, hogy ezt a bejegyzést hozzam át ide. Megtettem, és ki is egészítettem:

A Logosz a legmodernebb fizika fényében:

Az első a filozófiai következtetés, a második a fizikai bizonyítás:

<https://www.youtube.com/watch?v=4C5pq7W5yRM>

<https://www.youtube.com/watch?v=H6HLjpj4Nt4>

Kiegészítés:

Azóta ezt a két linket megfuttattam matematikusokon és fizikusokon. Részben jónak találták őket, részben azonban nem. Ajánlottak egy sokkal igazabbat, de ugyanilyen érthetőt:

<https://www.youtube.com/watch?v=q7v5NtV8v6I>

Mindezekből azonban egységesen kiderül, hogy a kvantumösszefonódás (quantum-entanglement) jelenségét, amely nyilvánvalóan létezik, nem tudják megmagyarázni.

A jelenség a következő: ha két elemi részecske egyszer összekapcsolódott, később bármilyen messze sodródnak is egymástól, akár az Univerzum két ellenkező oldalára sok tízezer fényévnnyire is, ha az egyiket megváltoztatom (pl. rá irányuló méréssel), a másik is azonnal annak megfelelően fog változni. Tekintettel arra, hogy a négydimenziós téridőben az információ nem terjedhet gyorsabban a félynél, az egyik részecske megváltoztatásának információja nem terjedhetne át a másikra a félynél gyorsabban, márpedig mégis ez történik (Einstein: „boszorkányos távolhatás”). Ennek egyetlen lehetséges magyarázata, ha a közöttük fennálló kapcsolat nem a négydimenziós téridőben áll fenn, azaz a két egymástól fényével tízezreinek távolságában lévő részecske a téridőn kívül közvetlenül egymás mellett maradt. Ez feltételez egy ötödik – egyelőre kísérletileg be nem látható – dimenziót (egy negyedik térdimenziót).

Egy mérnök ismerősöm szerint ez úgy képzelhető el, mintha a négydimenziós téridő egy ötödik dimenzióban lévő gömb felszíne lenne.

Tekintettel arra, hogy a részecskék minden hozzájuk közel kerülő másik részecskével így örökre összekapcsolódik, hatalmas és átláthatatlanul bonyolult hálózat szövi át az Univerzumot, amelyben valamiképp az összes már összekapcsolódott részecske egymás közvetlen közelében van ebben az ötödik dimenzióban, miközben a téridőben egymástól akár az egész Univerzum átmérője távolságában is lehetnek egymástól.

A kvantumösszefonódás ténye olyannyira valós, hogy ma már gépeket építenek rá: ez a kvantumszámítógép. Egy ilyen gép pár másodperc alatt kiszámítja azt, amihez a hagyományos számítógépeinknek a világegyetem teljes élettartamának (13,5 milliárd év) több ezerszeresére lenne szükségük.

Ennyit a térről és időről.

Üdv,
RTS

Ha ehhez még hozzávesszük, hogy a fényrészecske (foton) fénysebességgel megy, ebből az következik, hogy saját „belső” ideje nulla. Azaz egy foton, miközben évezredek alatt átrepüli az egész Univerzumot, számára eközben nem telik el idő, számára

az egész útja egyetlen nulla kiterjedésű időpillanat. Vagyis a foton maga „folyamatosan” az örökkévalóságban van: akár évmilliókra nyúló életidőtartama neki csak egy örök pillanat.

Mindez jól összhangba hozható a János 1-gyel, amely szerint „benne [a Logoszban] volt a fény...”

8.

Steve 2018. december 26. szerda - 22:35

RTS kommentjére [itt reagáltam](#) (összekeverve a topicokat).

De ide visszatérve, még csak egy gondolatot tennék hozzá az alábbihoz:

„a részecskék minden hozzájuk közel kerülő másik részecskével így örökre összekapcsolódik, hatalmas és átláthatatlanul bonyolult hálózat szövi át az Univerzumot, amelyben valamiképp az összes már összekapcsolódott részecske egymás közvetlen közelében van ebben az ötödik dimenzióban, miközben a téridőben egymástól akár az egész Univerzum átmérője távolságában is lehetnek egymástól”

Ez egy érdekes koncepció, azonban nem tudom, hogy mennyire praktikus ez a megközelítés. Azért vagyok óvatos, mert ez nagyon könnyen a new-age-osok által nagy is kedvelt „all is one” féle dolgokhoz vezet. Hiszen az entanglement-hez az az elképzelés is hozzákapcsolódik, hogy az összefonódott részecskék valójában „egyek” (még ha térben különböző helyen is vannak), és ez, kombinálva azzal az elképzeléssel, hogy az egymással való interakciók során a különféle részecskék valamiféleképpen összefonódott állapotba kerülnek („együtt rezegnek”, hogy még misztikusabban hangozzon), valamint a modern kozmológia szerint tulajdonképpen eleve minden régen együtt volt a Big Bangban (tehát az egész univerzum, benne minden állat, ember, stb. entangled állapotban van), ezért valójában minden egy, minden mindennel összefügg, satöbbi, satöbbi, Avatar, Gaia, satöbbi, amire aztán nagyon fura filozófiákat lehet ráépíteni, amelyek a kereszténységgel teljesen ellentétesek.

Nem kötekedni akarok, de akaratlanul is kötekedek... 😊

9.

Szabados Ádám 2018. december 27. csütörtök - 20:36

RTS,

köszönöm, nagyon érdekes előadás volt.

Steve,

a másik poszt alatt mellékesen [írtad](#): *A másik kiút, hogy az egész rendszert determinisztikussá tesszük (ami miatt az egész világ determinisztikussá válik, a Kálvinisták legnagyobb öröme), hiszen akkor nincs szükség semmilyen információ megosztásra.* Tudom, hogy ez nem volt fontos megjegyzés, de hadd jelezzem, hogy a kálvinizmus nem fizikai determinizmust tanít, hanem azt, hogy minden dolog végső és első oka Isten. Bizonyos értelemben a kálvinizmus szemben is áll a fizikai determinizmussal, sőt, könnyebben összeegyeztethető egy fizikailag indeterminált rendszerrel, mint egy fizikailag determinálttal, hiszen az utóbbi egyfajta deizmushoz vezet, amely ellentmond a kálvinizmus teizmusának és szükségtelenné teszi gondviselését is.

10.

dzsaszper 2018. december 28. péntek - 10:36

Steve és Ádám,

ez egy igen érdekes témakör. Egyrészt érdemes megkülönböztetni a fizikai — akár kvantumrészecske szintű — determinizmust az üdvösségre való kiválasztástól és predestinációtól. Egész más szintű determinizmusról van szó. A részecske szintű determinizmus (no meg Isten mindentudása) szerint Isten lényegében a Polányi-féle Laplace-démon lenne (aki egy béka minden apró részecskéjéről meg tudja mondani, hogy fog viselkedni a jövőben. Legalábbis emberi szemmel nézve az alaklélektan eredményei szerint egy Laplace-démon viszont nem ismeri fel azt, hogy békáról van szó — kérdés, ez mennyire alkalmazható Istenre).

A magam részéről református és kálvinista létemre még az üdvösség kapcsán sem vallom a determinizmust — noha a kálvini predestinációt igen. A determinizmus az üdvösség szintjén csupán Isten mindentudásának (omniscientia) középkori felfogásából következik. Figyelembe véve, hogy mérnökök, matematikusok meg tudnak tervezni egy kommunikációs hálózatot, és nem-determinizmus mellett mindent tudhatnak róla elágazó-időben (CTL+, Petri-hálók, stb.) érdemes kicsit felülvizsgálni, mit értünk a mindentudáson.

Vallom, hogy Isten eleve elrendeléséből és Krisztusban kegyelméből és szeretetéből kiválasztott egy népet. Ahogy azt is, hogy sajnos vannak a kiválasztott népen kívül. Sokan vannak az elhívottak, de kevesen a kiválasztottak. Vallom azt is, hogy Isten való választás elé állít, akit népébe hív kegyelméből, az elé adja az életet és halált, hogy válasszuk az életet, hogy éljünk, mégpedig ne önmagunknak éljünk, hanem magunk számára meghalva annak éljünk, aki értünk meghalt és feltámadt. Egyedül Krisztus érdeméből lehetünk Isten kiválasztott népének tagjai, és ha nem lennénk azok, Isten igazságos ítélete sújtana minket azért, ahogy élünk és élünk.

A predestináció lényege szerintem a „Könyörülök, akin könyörülök és irgalmazok, akinek irgalmazok” mondatba van sűrítve — érdemes az egész Róm 9-et elolvasni ennek mentén. Hadd fordítsam meg ezt a mondatot egy parafrázis erejéig: „akin könyörülök, azon tényleg könyörülök, és akinek irgalmazok, annak tényleg irgalmazok”. Ezt szépen fogalmazza meg a (klasszikus református) dordrechti kánon ötödik pontja (a szentek üdvösségre való megtartásáról).

Én nem látom feltétlenül deterministának a kálvinizmust az üdvösségre való kiválasztásban az általában az egyének szintjén sem (akár megengedve üdvtörténetileg fontos egyedi kivételeket), ha nem ragaszkodunk a középkori naív mindentudás-felfogáshoz.

11.

Steve 2018. december 28. péntek - 10:50

Szia Ádám,

azt azért írtam, hogy kiprovokáljak egy reakciót, és ellenőrizzem, hogy elolvasod-e, amit írok. 😊

De a viccet félre téve, igazad van, a fizikai determinizmus valóban nem passzol a kálvinizmushoz, sőt ellentétes vele, hiszen ez utóbbi nem a fizikai világ és annak törvényszerűségei, hanem Isten abszolút szuverenitását hirdeti. De mégis, egyfajta koncepcionális hasonlóság szerintem van (erről írok a dzsaszernek címzett szekcióban, bár nincs benne lényegi új megállapítás).

Arra gondoltam, hogy ha nincs véletlenszerűség a fizikai univerzumban, és a nagy bumm óta minden szigorúan determinált, akkor a kvantum összefonódásra irányuló kísérletek is szükségszerűen úgy és olyan eredménnyel zajlanak le, amelyek azokat az eredményeket hozzák, amelyeket a képletek szerint hozniuk kell – nincs szükség spooky távoli hatásra vagy információ megosztásra: az eredmények a determinisztikus módon, az univerzum alaptörvényszerűségei mentén jönnek ki kb. úgy, mint ahogy egy fraktál különböző, végtelenbe kúszó ágai is azonos minták mentén nőnek. Nem azért, mert valamiféle ötödik dimenzió keresztüli információáramlás zajlik, hanem azért, mert a fraktál képlet azt írja elő. Ez nyilvánvalóan egy abszurd nézet, ilyen megközelítéssel bármiféle nem értett mechanizmus megmagyarázható lenne, a magyarázat nem is falszifikálható, ezért az ilyenfajta gondolkodásmódot a tudomány képviselői kizárják a lehetséges alternatívák közül. Én sem gondoltam komolyan.

@dzsaszer:

A fizikai determinizmus (szuperdeterminizmus) koncepcionálisan kapcsolódik a kálvinizmus vs molinizmus témához is, csak Isten kihagyásával. A kálvinizmus (ill. az általam korábban megkedvelt molinista arminianus felfogás is) hasonló, de Isten abszolút szuverenitását hangsúlyozza. Nem fizikai determinizmust hirdet, hanem azt, hogy minden csak úgy történhet, ahogy Isten azt szuverén módon akarja – így végső értelemben nincs értelme igazán sem véletlenről, sem szabad választásról beszélni. A lények szabad választása is Isten előre elhatározott akaratának megfelelő (persze a lények szabad akarata is valóságos – az ő szemszögükből -, miközben Isten azt akartatja velük, amit ő akar, a szabadság és felelősség érzetével együtt...). Tudom, hogy ezt a fajta értelmezést Ádám egyfajta karikatúrának tekinti. Ez nem fizikai determinizmus, hanem teista determinizmus.

El kell ismernem, hogy a molinista arminianizmus sem sokkal jobb. Ennek álláspontja szerint az összes kontrafaktuális igazságtartalmát előre ismerő Isten egy olyan „lehető legjobb” világot teremtett, amely a kezdeti ill. általa „betáplált” menet közbeni körülmények által befolyásolt világban létező lények szabad, de általa előre ismert (min-

dentudás) döntéseinek eredőjeként azt az eredményt hozza, amit szuverén módon eltervezett. Megközelítés kérdése, hogy ezt egy minden megoldó rendszernek (szuverenitás és szabad akarat egyszerre érvényesül), vagy „manipulatív kálvinizmusnak” tekintjük-e, vagy annak sem, mert szuverenitás deficitet látunk benne (Isten kezét „megkötik” a szabad akaratot érintő kontrafaktuálisok általa nem befolyásolható kimenetei – bár az, hogy a kötöttséget maga vállalta azért, hogy a lények döntése szabad és felelős legyen, szuverén döntése lehet, Isten szuverenitása így sértetlen).

A kálvinizmussal nem tudok igazán azonosulni (de nem is harcolok ellene már). Ez is egy oka, hogy ódzkodom attól, hogy az idő az örökkévalóság egyfajta kibomlása, mert akkor az időben levő dolgok „kész” vannak, minden örökkévaló, öröktől létezik Isten gondolataiban. Ezzel az időfelfogással csak a kálvinizmus lehetne igaz. Én olyan megoldást kerestem, amelyben a gonosz Istentől független innováció, nem létezett, majd valamikor létrejött, és a megfelelő ponton majd eltűnik, nem is létezik többet. Ehhez szükséges az, hogy csak az legyen létező, ami éppen van, a múlt és jövő ne legyen egyszerre létező az „örökkévalóság perspektívájából”.

A molinizmus (és az „A-theory of time” + metaidővel kapcsolatos elképzelés) ezt – legalábbis úgy véltem – nagyjából biztosítja, mert ha a gonosz a szabad akarat miatti logikai szükségszerűségként létezik (és Isten mindenhatósága nem jelenti azt, hogy logikailag lehetetlen dolgokat is megtesz), amelyet Isten eltűr a szabadság és nagyobb jó érdekében egy ideig, akkor az konzisztens azzal, hogy Isten „világosság és nincs Benne semmi sötétség”.

Jelen álláspontom szerint semmilyen rendszer nem jó, a molinizmus csak távolabb próbálja rúgni a labdát egyel, miközben ront is a helyzeten (a teremtés előtt a végtelennyi kontrafaktuálist vizsgáló Isten szükségszerűen a létező összes gonosz lehetőséget átgondolta volna, amivel mindet ki is találta, még mielőtt bármi lett volna – ez pedig igen fura: Isten végtelennyi rossz dolgot gondolna át az örökkévalóságban).

Azt valószínűsítem, hogy ezt a témát soha nem érthetem meg, mert nem én vagyok Isten, véges agyam van egyszerű gondolatokkal. Annak örülök, hogy nem kell megértenem, hogy miért élek, csak élnem kell. Istent nem egy kvantumszámítógép, hanem a saját jóságában, hitében, erejében, szeretetében, igazságosságában és bölcsességében tökéletes és ezekben tökéletesen biztos lény, akiből árad az élet és a mindent teremtő és fenntartó szó, és ezért lesz a végén végül minden rendben, mert Isten mindig mindenkor az igazat, a jót és a szeretőt választja egyedül hibátlan és tökéletes

bölcsességgel, a szíve szerint. A bölcsesség jellegénél fogva intuitív dolog (tehát Isten tökéletes döntései nem feltétlenül végtelen számítási műveletek és analizálások eredményei).

12.

dzsaszper 2019. január 1. kedd - 16:24

Kedves Steve,

A molinista arminianizmusban az igazi problémám az arminianizmussal van. Bár még azzal is egyetértek azzal a tanítással is, mely szerint mivel Isten az embert és az asszonyt jóra teremtette és velük együtt lett az egész teremtés igen jó, ezért az emberben (meg az asszonyban is) még bűnben és elbukottan is felfedezni töredékesen az Isten által teremtett jót...

Ugyanakkor a dorti zsinaton zajló vita szempontjából tarthatatlannak látom az arminianus álláspontot, mely szerint az ember jósága és szabad akarata kiindulópontja lenne a megváltásnak. Ebben a kérdésben egyértelműen a református tanítást vallom — itt és most ne menjünk bele a négy vagy öt pontos kérdéskörbe 😊

Ami a molinizmust illeti, értem azt, amit úgy fogalmazol, hogy „csak távolabb próbálja rúgni a labdát egyel, miközben ront is a helyzeten” — szerintem már a labda kezdeti helyzete is problémás, a kontrafaktuálisok elmélete meg számomra felesleges bonyolítás...

A gonosz létrejöttének a problémakörét nem hiszem, hogy itt a nap alatt megoldanánk... a Szentírás alapján elképzelhető, hogy az egész teremtés a gonosz legyőzéséről szól. Ha így van, akkor itt a nap alatt a gonosz eredete kívül esik a gondolkozásunk hatáskörén.

A magam részéről a kálvinizmuson belül keresek olyan álláspontot, ami nem csak a fizikai determinizmust tagadja, de még az egyéni üdvösség kérdésében is (esetleg egy-egy „kiválasztott edény” kivételével) nemdeterminista, még ha a szentek megtartását vallom is 😊

13.

bkereso 2019. március 7. csütörtök - 23:55

Fizikát tanult és szerető, tanulmányozó emberként még 10 év hívő kereszténységben élés után is úgy látom, hogy az anyagi világ – a benne lévő étellel és információval együtt – egy elegánsan egységes alkotás.

Ebbe az eleganciába nálam nem fér bele az élet teremtése úgy, mint egy kívülről való belenyúlás, amely áthágja az anyagi világ törvényeit. Az, hogy nem tudjuk, hogyan kelt életre az anyag, nem jelenti, hogy ne jöhetnénk rá a jövőben. A tudás éppen akkor kezdett hirtelen nőni – a tudományos forradalomkor -, amikor a hozzáállásunk megváltozott mindenttudóról alázatos érdeklődőre.

Jelenleg számítógépes szimulációk futtatásával kutatják, létrejönnek-e a versengő feltételek között önreproduktív mintázatok. Ha igen, akkor leírják, hogy ezek létrejötte közben milyen mintázatok/törvények szerint halmozódik fel az információ, majd ebből kiindulva remélik megfejteni az élet létrejöttét. Ez is egy irány, de találhatunk még más irányokat is.

A vallás oldaláról veszélyes vállalkozásnak tartom a Teremtőt beköltöztetni a tudásunk fehér foltjaiba, mert akkor csökken az élettere, és a végén még meg kell mentenünk a kihalástól Őt is.

Istennel kapcsolatban a létének kérdését 3 felé szedném. Egyfelől a bennünk lakozó minőségre (belső isten), amelyet jól leír a Biblia (de a többi vallás is erről szól, csak más kulturális közegben termelődtek ki). Másodsor, az Univerzumot teremtő intelligenciára: vagy tudatos, vagy tudattalan „alkotás” az Univerzum, de tegyük fel az előbit, hogy Teremtőről beszélhessünk. Nos, a harmadik, magának Istennek a koncepciója úgy jön létre, ha az első kettőt azonosítjuk egymással, ami valljuk be, meglehetősen önkényes lépés tudományos szemmel nézve.

14.

Fernando 2020. július 11. szombat - 12:50

RTS írja, hogy „Ez feltételez egy ötödik – egyelőre kísérletileg be nem látható – dimenziót (egy negyedik térdimenziót).”

Egy olyan kísérletre emlékszem halványan ami pont a több térdimenziót cáfolta. A kísérlet lényege az volt, hogy egy inga lengésének periódusideje a 3 dimenziós térben az inga hosszának második hatványával arányos. Ha a több térdimenzió csak kis lépésekben mutatkozna meg mintegy „felcsavarodva” akkor egy nanoméretű inga lengésidejének megméréssel ez eldönthető. Egy ilyen nano ingát csináltak és a lengésidőre pont a 3 dimenzióban adódó értéket kapták. Ezzel megcáfolva azt hogy a több térdimenziót azért nem tapasztaljuk mert csak kis méretekben nyilvánul meg. Asszem a húrelmélet operál ilyesmi állítással.